

[Per Hækkerup.]

internationale socialdemokrati op til den første verdenskrig håbede på — og mange troede vel også på — at den internationale solidaritet arbejderne imellem skulle være tilstrækkeligt til at forhindre en krigs udbrud. På det punkt led vi skuffelse ved den første verdenskrigs udbrud, og i erkendelse af, at en fri arbejderbevægelse kun kunne virke i demokratiske lande, forstod man også efterhånden, at denne fremgangsmåde: at bygge på den internationale solidaritet, ikke kunne være en tilstrækkelig krigsforhindrende kraft. Den vil nemlig kun være effektiv i de demokratiske — og det vil normalt sige de fredselskende — lande, medens den ikke vil have mulighed for at gøre sig gældende i de aggressive diktaturstyrede stater.

I perioden mellem første og anden verdenskrig, da Folkeforbundet var det internationale organ, som man håbede på skulle skabe sikkerhed og betrygge freden, bekendte socialdemokratiet sig til den isoleerede afrustning og til Folkeforbundspolitikken. Vi havde det håb, at når vi, som ganske vist var et lille land, men dog alligevel et land, der deltog i de internationale debatter, på den måde gav eksemplet og afskaffede eget forsvar, ville eksemplet smitte, og andre lande ville indse det fornuftige i det, vi havde gjort og gå hen og gøre det samme, og derigennem ville man efterhånden nå frem til en fredelig verden. Også her blev vi bittert skuffet, og vi fik en meget ubelig opvågen, da Danmark blev besat den 9. april 1940.

Det er på baggrund af vore erfaringer både med den politik, vi forsøgte forud for den første verdenskrig, og den politik, vi forsøgte i mellemkrigstiden, og som vi reviderede i midten af 30'erne, at man skal se vor stilling i dag til afrustningsspørgsmålet. Vi mener fortsat, at afrustning og nedrustning må være den internationale politikens krav nr. 1, men det må være en international, samtidig og kontrolleret afrustning. Den må være international, for hvis ikke den er det, betyder det, at den majsommeligt opbyggede magtbalance, som findes i dag, vil blive brudt, og jeg nærer ikke mindste tvivl om, at hvis magtbalancen brydes, vil risikoen for, at en ny krig udbræder, øges meget væsentligt.

Jeg ved godt, at det er moderne nogen steder at tale foragteligt om magtbalancen og sige, at den er ikke noget at bygge på, men ser man på de perioder i Europas historie, hvor vi har haft fred i længst tid, vil man se, at det netop er i perioder, hvor det har været muligt at opbygge en balance mellem de politisk set toneangivende stater. Hvis man skrider til en afrustning af ensidig karakter, så vælter man magtbalancen, og så øger man risikoen for krig i en sådan grad, at den næsten bliver uundgåelig. Det må være en samtidig afrustning også i den forstand, at den må omfatte ikke blot den ene eller den anden slags våben, men samtlige slags våben; den må ikke alene omfatte atom- og brintvåben, men også de konventionelle våben. Det må være en kontrolleret afrustning, for uden kontrol, uden gensidig kontrol opnår man ikke den tillid til, at den anden part holder aftalen, som er en forudsætning for, at man overhovedet kan få en aftale i stand.

Jeg konstaterer med tilfredshed, at også på dette felt har den høje regering taget selvstændige initiativer, der har bidraget til fremme af debatten om den internationale afrustningsformer og metoder, og jeg håber på, at det også fremover vil være tilfældet. Jeg ser et løfte herom i den beslutning, som jeg forstår, den høje regering har truffet om nedsættelse af et særlig sagkyndigt udvalg, der skal følge udviklingen på afrustningsdiskussionens og afrustningsaftalernes område.

Jeg vil gerne spørge den højtærede udenrigsminister, om han har overvejet, på hvilke måder dette sagkyndige udvalg, hvori der ikke er nogen politisk repræsentation, så hyppigt som muligt kan komme til at afgive rapport til de politiske partier — om den højtærede udenrigsminister har tænkt sig, at det skal ske gennem det udenrigspolitiske nævn, eller han eventuelt har tænkt sig andre former for en sådan rapportgivning; for det er givet, at med den interesse, der er i offentligheden for disse problemer, vil det være af største betydning, at de politiske partier holdes løbende orienteret om, hvad man bedst muligt kan skaffe af viden om afrustningssagens udvikling.

Jeg vil gerne i tilknytning hertil gøre nogle bemærkninger om kernevåben. De indtager for så vidt en særstilling i forhold